

Ribarstvo u referatima CK KP Hrvatske

Na Kongresu KP Hrvatske, u referatima CK 24. XI. 1948. o ribarstvu je iznešeno slijedeće:

»Nakon oslobođenja stanje ribarstva je bilo veoma slabo. Zahvaljujući stvaranju i razvoju zadrugnog i državnog sektora, ribarstvo je krenulo naprijed. Danas na teritoriju Narodne Republike Hrvatske imamo 91 ribarsku proizvađačku zadrugu, od kojih 69 pomorskih i 22 slatkovodne, sa oko 2700 zadrugara. Državni sektor republikanskog značaja u ribarstvu danas ima 35 poduzeća. Država raspolaže sa 32 moderna broda.

O mogućnosti povećanja ribarske proizvodnje i unapređenja ribarstva u okolini Vukovara

U Vukovaru i okolici imade veći broj radnika i namještenika, za opskrbu kojih je potrebno osigurati znatne količine mesnatih proizvoda. U nedostatku stočnog trošića se riblje meso, koje je među tamošnjim žiteljima omiljena hrana. I ako je Vukovar pored Dunava, a njegova okolica spada među bogatija ribolovna područja u NR Hrvatskoj, još uvijek nema dovoljne količine ribe i za njom se osjeća velika potreba.

Na traženje Jugoslavenskog Kombinata gume i obuće u Borovu i Gradskog NO-a Vukovar, koji su najviše zainteresirani na povišenju proizvodnje ribe stručna je komisija izvršila pregled terena u okolici Vukovara sa zadatkom, da izvidi mogućnosti gradnje ribnjaka i polu-ribnjaka, kako bi se lokalna proizvodnja ribe mogla povećati i potrebe zadovoljiti. Tom prilikom je pronađeno nekoliko vrlo podesnih terena, na kojima bi se izgradnjom malih ribnjaka i poboljšanjem ribarskog gospodarenja na dijelovima otvorenih voda mogla osigurati godišnja proizvodnja ribe u količini od oko 10 vagona ribe (ne ubrajajući korito Dunava).

Pored Iloka i Šarengrada postoje dugoljaste doline pokraj malih potoka, koji teku iz Fruške Gore u Dunav. Ove doline su podesne za izgradnju malih ribnjaka. S obje strane pored dolina teren se uzdiže tako, da je potrebno samo doline pregraditi kratkim nasipima i izgraditi široke napuste i ispuste, da bi se dobili mali ribnjaci za uzgoj šarana. Kako su doline močvarne, nisu podesne za poljoprivrednu kulturu, a pretvorene u ribnjake davat će daleko veću korist nego što je to dosada bio slučaj. Na jednom od ovih terena, kraj Iloka, Seljačka radna zadruga Petar Penić »Cvijan« iz Iloka namjerava izgraditi dva mala ribnjaka, koji će zapremati površinu od oko 30 kJ. Sa izgradnjom već se započelo.

Tik do Šarengrada može se izgraditi ribnjak od 15 k. j., a namjerava ga graditi tamošnja ribarska zadruga. U nastavku doline iznad ovog ribnjaka postoji mogućnost izgradnje više ovakovih malih, etažnih ribnjaka. Izgradnja ovih ribnjaka će za zadruge biti vrlo jeftina, jer će sve zemljane radove moći izvršiti vlastitom radnom snagom.

Kod sela Mohova je prije rata postojao jedan takav ribnjak, od 12 k. j. površine. Tokom rata ribnjak je zapušten, a sada ga namjerava obnoviti Mjesni NO Mohovo.

U izvršavanju plana ulova nailazilo se na poteškoće zbog slabe pojave plave ribe kao i zbog organizacionih nedostataka.

Ribarske zadruge nalaze se u stadiju reorganizacije. Radi boljeg njihova rada i unapređenja, potrebno će biti stvoriti poseban savez ribarskih zadruga. Gdje postoje uslovi za rad i razvoj ribarskih zadruga, tamo ih treba uzdići i pomoći. Međutim, gdje za to nema uslova, treba ribarsku zadrugu fuzionirati s poljoprivrednom ili seljačkom radnom zadrugom, unutar kojih će ona raditi na ostvarenju svoga plana.

Obnova je jednostavna, jer treba samo izvršiti popravke postojećih nasipa i betonskih objekata.

Svi će ovi ribnjaci, pored vode iz potoka, dobivati i oborinsku vodu iz okolnih terena, koja će donositi i gnojiva pa će ribnjaci biti plodni. Zbog opasnosti od većih količina vode koja bi mogla nadoći za eventualnih bujica, napusti i ispusti na ribnjacima moraju biti nešto veći, da bi mogli bez štete propuštati ove vode.

Na poplavnom području Dunava pod starim gradom u Iloku nalazi se bara, koja zaprema površinu od oko 10 k. j. Ovu baru Dunav prelijeva samo za visokog vodostaja voda prolazi iz Dunava u baru i obratno putem jednog uskog kanala. Pri niskom vodostaju ova se veza prekine. Bara bi se mogla iskoristavati kao poluribnjak. Zato bi trebalo kanal (koji ju spaja sa Dunavom) produbiti i proširiti te na njemu izgraditi branu za reguliranje vodostaja u bari. Pomoću ove brane bi se tokom ljeta zadržaj viši vodostaj u bari i time omogućio bolji razvoj ribe, koja bi se izloвила prije jesenske velike vode. Ovo će također urediti Seljačka radna zadruga Petar Penić »Cvijan«.

Najvažnije je od svih ribarskih objekata u okolici Vukovara rječica Vuka, koja utječe u Dunav u samome gradu. Njeno je korito pri ušću usko i duboko usječeno među visokim i strmim obalama. Uzvodno se korito proširuje, a imade vrlo slab uspon. Za visokog vodostaja Dunava dunavska voda ulazi u Vuku i njen se vodostaj diže tako, da poplavljuje cijelo priobalno područje od preko 6 km dužine, a sa površinom od preko 100 ha. Kada vodostaj Dunava podne onda se i ovo poplavilište isprazni. Ovo je poplavno područje vrlo podesno za mriještenje ribe, a za vrijeme proljetnih poplava velika količina ribe iz Dunava zalazi tamo na mriještenje. Ako poplava traje kratko riba ne stigne da se izmriješti, već se neizmriještena povlači sa vodom u Dunav. Da bi se tome predusrela i stvorili što povoljniji preduvjeti za mriještenje te razvoj ribe, trebalo bi tokom čitave ljetne sezone zadržati vodu na poplavilištu. To bi se moglo postići izgradnjom brane pred ušćem Vuke u Dunav. Brana bi morala biti viša od najvišeg vodostaja Dunava, a njome bi se regulirao vodostaj na poplavnom području. Ribarsko bi se gospodarstvo vršilo tako, da bi se za proljetne visoke vode (kada riba seli na mjesta

mriještenja) brana otvorila, kako bi voda i riba mogla na poplavilište. Kad se poplavilište napuni do poželjne visine, brana bi se zatvorila i time spriječio odlazak vode i ribe. Branom bi se moglo spriječiti i prodiranje vode iz Dunaya na poplavilište iznad poželjnog vodostaja. U napunjenom poplavilištu riba bi se izmrijestila i tokom ljeta rasla. Na jesen voda bi se ispustila preko rešetaka, krupna bi se riba izlovila za potrošnju, a mlada bi se pustila u Dunav radi poribljavanja. Da nebi riba bježala uzvodno Vukom, trebalo bi na mjestu gdje poplava prestaje postaviti manju ranu sa rešetkama. Ovakovim bi načinom Dunav dobio redovito svake godine znatnu količinu mlade ribe, što dosada nije slučaj; a pored toga moglo bi se proizvesti oko 5 vagona konzumne ribe, umjesto dosadanih 1 do 3 vagona.

Na jednom rukavu poplavilišta moglo bi se izgraditi mrijestilište, koje bi proizvodilo mlad plemenitog ribnjačkog šarana za nasadivanje okolnih malih ribnjaka.

Poplavno područje Vuke nije podesno za poljoprivredno iskorištavanje, a koristi ga se samo jedan dio kao loč pašnjak za vrijeme niskog vodostaja.

Značajan je objekt i bara Savulja, koja zaprema 200 ha površine, a na poplavnom je području Dunava te je prirodno mrijestilište. Kod niskog vodostaja voda se zadrži samo na donjem dijelu bare, dok ostali dio bude suh. Bara je putem jednog kanala u vezi sa Dunavom i

za vrijeme nižeg vodostaja. Bara bi se mogla povoljno koristiti na taj način, da se na spojnom kanalu izgradi brana, kroz koju bi se propuštala voda u baru i ko bi se voda zadržala nakon poplave. Ribarsko bi se godarenje odvijalo slično onome na poplavilištu Vuke. Ta bi ova bara u ribarskom smislu doprinosila znatno više koristi nego dosada.

Gore opisani mali ribnjaci za uzgoj šarana bit će praktičan primjer, kako treba iskorištavati mnoge, sada slabo iskorištene i malo produktivne zemljišne površine i doprinijeti će svoj udio u širenju izgradnje malih ribnjaka.

Ostvare li se pak izloženi načini gospodarenja Vuki i Savulji, imat ćemo u Hrvatskoj prve objekte novog i racionalnog načina ribarskog gospodarenja u iskorištavanju dijelova otvorenih voda.

I na mnogim drugim područjima naše države postojat će slični uvjeti za povećanje proizvodnje ribe na prednje navedene načine, te bi ove trebalo koristiti. Ovo bi bilo upravo pogotovo iz razloga što tu nisu u pitanju velike investicije, a takovi tereni danas leže slabo iskorišteni. Pored nalaženju za ovu svrhu podesnih terena trebalo bi postupiti po izvjesnom planu, a na ovaj način bi naše slatkovodno ribarstvo bezuvjetno mnogo ojačalo i moglo znatno podići proizvodnju.

Emil Kapac

Komisija za proučavanje i suzbijanje zaraznih bolesti riba

Na inicijativu Uprave veterinarske službe Saveznog Ministarstva poljoprivrede u Beogradu, imenovalo je Ministarstvo ribarstva NRH posebnim rješenjem Komisiju za proučavanje i suzbijanje zaraznih bolesti kod riba. Komisija je već i započela radom. Predsjednikom komisije izabran je prof. Plančić Josip, direktor Instituta za slatkovodno ribarstvo u Zagrebu, a u samoj komisiji članovi su: prof. Dr. Vinterhalter Mato, direktor Saveznog veterinarskog instituta u Zagrebu, prof. Dr. Ivo Tomašec, predstojnik Zavoda za biologiju i patologiju riba na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu, Ing. Nikola Fijan, direktor proizvodnog sektora Glavne direkcije za slatkovodno ribarstvo i Dr. Stjepan Matuka, asistent Veterinarskog fakulteta u Zagrebu.

Za vrijeme okupacije bili su šaranski ribnjaci zapušteni. Odmah po oslobođenju ponovno su stavljeni u pogon, a riba se je uzgajala na intenzivan način, no zapuštene površine ribnjaka uzrokovale su zarazne bolesti kod riba, pa je posljednjih godina bilo znatnih šteta u proizvodnji od masovnog ugibanja ribe. Povodom toga vršene su već i prije pretrage i naučna ispitivanja, da bi se ustanovili pravi uzroci oboljenja kod riba. No ova ispitivanja nisu bila provodana sustavno pod jednim naučnim forumom, već napose odvojeno, pa su upravo radi toga postojala i posebna mišljenja o biti i postojanju oboljenja, jer nisu bili poznati svėukupni rezultati višegodišnjeg naučnog istraživanja.

Formiranjem ove komisije sažeti su svi dosadanih rezultati naučnih ispitivanja, prikupljeni statistički podaci o samoj bolesti na pojedinim ribnjacima, pa su na teme-

lju bakterioloških nalaza i drugog dokaznog materijala postignuti jednaki pogledi naših prvih ribarskih naučnih radnika i stručnjaka na postojanje i suzbijanje zaraznih oboljenja kod riba. No rad komisije nije ograničen samo na konstatacije naučnih ispitivanja, već je komisija na osnovu donešenih rezultata izdala i praktična uputstva za suzbijanje zarazne bolesti i asanaciju površina ribnjaka gdje je izbila zarazna bolest.

Ing. Nikola Fijan

Tromjesečni kurs za ribarske učenike u privrednoj započeo je 31.XII. 1948. godine, na Ribnjačarstvu u Zderci. Kurs pohađa 20 učenika od kojih će neki već u mjesecu svibnju 1949. godine završiti naučavanje kao naši prvi ribarski pomoćnici. Uz predmete opće naobrazbe u naučni program kursa, uvršteni su i stručni predmeti iz ribarske tehnologije. Predavanja iz ribarske tehnologije, održati će pojedini ribarski stručnjaci. Uz teoretski dio kursa raditi će kursisti i na praktičnim radovima u sklopu sezonskih poslova Ribnjačarstva. Na završetku kursa, posebna ispitna komisija, formirana po Ministarstvu ribarstva NRH, ocijenit će na održanom ispitu uspjeh svakoga polaznika kursa. Ovaj kurs za ribarske učenike u privredi, prvi je dosada, a pripremljen je na inicijativu Glavne direkcije za slatkovodno ribarstvo u Zagrebu.

Ing. Nikola Fijan